

statky. Podivno jest, jak mohly tyto přece tak právníku i laiku jasné nedostatky a mezery tohoto zákona vzniknouti, když návrh tohoto zákona vychází také z řad právníků, kteří se takových chyb dopouštěti nesmějí? — Mým přáním jest, aby má výtku v tomto směru učiněná byla popudem, aby ti, kterých se týká, buď můj omyl v této kritice vyvrátili, anebo o řádcích těchto přemýšleli, a snažili se vhodnou, brzkou a účelnou novelisací zákona o trestání válečné lichvy, napravití nedostatky tohoto zákona, a tím též zvýšiti sociálně-etický jeho význam, a to ne tak ani pro přítomnost, nýbrž hlavně pro budoucnost. Neboť zajisté jest známo, že přítomná doba, spějíc opět, třebaš poznenáhlu, k hospodářské situaci poválečné, vyřadí zákon ten zcela, aneb z větší části z užívání, avšak není známo žádnému, zda daleká budoucnost snad nevyvolá a neoživí opět sankce tohoto zákona. A jelikož právě zákony jsou sdělávány pro budoucnost a nikoliv jen pro přítomnost, musí býti úplné, přesné a jasné; což zajisté jest nutno i u zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a nař. o trestání válečné lichvy, a zákona z téhož dne čís. 552 sb. zák. a nař. o podmíněném odsouzení.

Literatura.

Jan Čaha: Finanční věda a finanční právo. Zároveň příspěvek ku právní noetice. (Svazek VI. Sbírký spisů právnických a národohospodářských. Vydávají Karel Engliš a František Weyr.) V Brně 1921. Nakladatelství Barvič a Novotný. — Str. 106 + I—XII.

Jan Čaha, odborový rada ministerstva financí v Praze vydal noetickou studii pod názvem „Finanční věda a finanční právo“. Studie jest psána ve smyslu normativní teorie prof. Dra Weyra a jde jí pouze o to, aby ukázala na charakter finanční vědy a práva pod zorným úhlem hlediska normativního. Z té příčiny nechce býti spis Čahův systémem u nás platného finančního práva (str. 13). Svou studii rozčleňuje Čaha na čtyři části. V první části probírá rozdílné způsoby čili metody pozorování předmětů a zvláštní nazírací metodu na normativní předpisy, zvanou metodou normativní. Při charakterisování norem jako právních vytýká na rozdíl od prof. Weyra správně moment vynutitelnosti se strany normotvorného subjektu. V části druhé probírá spisovatel hledisko finanční vědy a finančního práva se zvláštním zřetelem k normativnímu nazírání a dochází k tomuto závěru: nauky finanční vědy jsou všeobecnými pokyny a radami určenými pro finančního politika, jak má tento uvažovati, chtěje v jistém konkrétním státě použiti jistých jednání nebo hmotných statků jako prostředků k úhradě státních potřeb. Nazírací vědy finanční jest teleologickým, vyjímaje části, v nichž finanční věda vykládá historický vývoj a hospodářské a sociální následky a účinky finančních zařízení v některém státě zavedených; v těchto částech jest nazírací finanční vědy kausálním. Finančnímu právu pak, které není žádným zvláštním právem, svědčí hledisko normativní. Finanční právo definuje Čaha takto: „Finanční právo jest souhrnem právních norem jistého státu, týkajících se finančního hospodářství tohoto státu neb jeho samosprávných těles.“ Spisovatel neuznává důvodně správnost definice Myrbaehovy, která považuje finanční právo za část pozitivního práva veřejného. Ostatně tato otázka souvisí s problémem, dualismu právního řádu, k němuž přichází spisovatel ve čtvrté části svého spisu (str. 95 a násled.). Podstatu spisu tvoří část třetí. Předešlím věnuje pozornost povaze poplatku a daní se stanoviska normativního a konstatuje, že, jelikož finanční právo od účelu dávky úplně abstrahuje, není dle něho rozdílu mezi poplatkem a daní; obě jest dávkou ukládanou státem (právním řádem), již dlužno zapraviti, když nastaly jisté skutečnosti (str. 21). Správně dovozuje,

že pro zásady finančně-politické (dostačitelnosti a pružnosti), zásady etické (všeobecnosti a stejnoměrnosti) i zásady národohospodářské není při normativní metodě místa. Stejně normativnímu nazírání neodpovídá rozdělování daní na přímé a nepřímé. Po všeobecnějších výkladech poměru normativního nazírání k finančnímu právu, probírá spisovatel jednotlivé druhy daní a poplatků, přihlížaje ke skutečným daným normou finančního práva, k povinností s nimi spojeným, k subjektům povinností a k způsobům vynutitelnosti těchto povinností. Zvláštní kapitole věnuje spisovatel mimořádným úhradám (dluh) a finanční rovnováze resp. rozpočtu. Zajímavé jsou vývody ohledně rozpočtu, jehož sestavení z důvodů technických není uloženo jako právní povinnost parlamentu, nýbrž moci výkonné. Tato výkonná moc má se stanoviska normativního povinnost předložit sestavený rozpočet parlamentu, zastupujícímu národ. Naproti tomu parlament má povinnost předložený rozpočet řádně zkoumat a jej do určité doby před počátkem nové hospodářské periody buď schválit nebo změnit a sestavit rozpočet jiný. Schválení rozpočtu považuje spisovatel za povinnost, uloženu státní správě, aby schválené výdaje konala. Pokud pak jde o otázku, zda v případě odeření rozpočtu parlamentem jest státní správa oprávněna vybírat daně a konati výdaje, zodpovídá ji spisovatel kladem pro ten případ, že právní řád nestanoví, že odeřením rozpočtu posavadní platné zákony stávají se neplatnými. V části čtvrté přichází spisovatel ku klasifikaci finančního práva, pokud se týče právní systematice. Dotýká se otázky dualismu právního řádu a nastíniv podstatu teorií (zájmové, mocenské a organické) zdůvodňujících právní dualism, vyzdvihuje stanovisko teorie normativní, která rozdíl mezi právem soukromým a veřejným zásadně nečiní, neboť pro ni jest ústředním pojmem právní řád vůbec. Jak bylo naznačeno, jest Cahova kniha studii noetickou, nepodávajíc soustavného vylíčení práva finančního. Její význam sluší spatřovati v cíli, který si vytkla. Po této stránce znamená cenný příspěvek k normativnímu poznávání našeho právního řádu a lze studium její jen doporučiti.

Dr. Bohumil Kučera.

Prof. Dr. Emil Svoboda: **Rodinné právo.** Knihovna „Základy“, vydává „Vesmír“ v Karlíně. 1921. Stran 117. Cena neudána.¹⁾

Jako popularisace vědy vůbec, tak především popularisace práva je úkolem neobyčejně obtížným, pro nás tím obtížnějším, že domácí literatura jeví dosud namnoze patrné nedostatky základních spisů vědeckých. Ty zaujímaly teorii tou měrou, že popularisaci práva mohla věnovati pozornost nepatrnou. Tento nedostatek, který v dnešní době plně zájmu o politiku a právo pocituje se zvlášť palčivě, chce odstranit práce Svobodova. Jsouc určena především pro potřebu posluchačů na technice a vyšší škole sociální, podává jasný obraz práva rodinného způsobem, který laika jistě zaujme a pro předmět získá. Poukázav v úvodě stručně na funkci práva ve společnosti, podává spisovatel se stejnou stručností povšechný charakter tohoto práva, jehož zákonné předpisy zevrubněji pak rozebírá. Společenský význam manželství a jeho důležitost pro právo rodinné, jakož i historicko-politická zajímavost předmětu přiměly asi autora k tomu, že kapitole o manželství předeslal stručný přehled historický. Zvláštní pozornost zaslouží výklad zákona rozlukového, na jehož tvorbě prof. Svoboda osobně byl zúčastněn. Neméně obratně podáno je majetkové právo manželské, úkol pro populární podání stejně obtížný jako vědecký. Třeba autor prohlašuje, že řešení sporných otázek vědeckých vymyká se rámci knihy, přece nejednou o řešení toto se pokouší. — Netřeba podotýkat, že předmět sám, již svou povahou, poskytl spisovateli vhodnou příležitost k cenným exkursům etickým, jimiž univerzitní přednášky Svobodovy prosluly. Stručné dílo, které záhy následovati bude „Právo dědické“, bude jistě s povděkem přijato právnickou veřejností i studentstvem, kterému poskytne vítané a pěkné repetitorium.

Boh. Šejhar.

¹⁾ Knihu má v komisi S. Č. P. „Všehrd“ a prodává ji členům za sníženou cenu.